

Recursos per a la creació i producció de continguts multimèdia

Noemí Mases Blanch
Daniel García Giménez
Jaume Pedregosa Sánchez

PID_00237439

Temps de lectura i comprensió: **3 hores**

Índex

Introducció.....	5
Objectius.....	6
1. Què són i com funcionen els bancs d'imatges comercials.....	7
1.1. Segments d'usuaris i tipus d'imatges	7
1.2. Llicències d'ús	9
1.3. Estratègia de cerca d'imatges	9
1.4. Altres ajudes	11
1.5. Adquisició de les imatges	12
1.6. Bancs d'imatges comercials	12
1.6.1. Getty Images	12
1.6.2. AGE Fotostock	13
1.6.3. Footage.net	13
1.6.4. Dreamstime	13
2. Fons d'imatges especialitzats.....	14
2.1. Filmoteques i arxius	14
2.1.1. Filmoteca Española	14
2.1.2. Cinémathèque française	14
2.1.3. American Film Institute	15
2.1.4. The BFI National Archive	15
2.1.5. British Pathé	15
2.1.6. Library of Congress	16
2.1.7. Focal International	16
2.1.8. Dfoto	16
2.2. Agències de premsa i mitjans de comunicació	16
2.2.1. British Broadcasting Corporation (BBC)	17
2.2.2. Institut National de l'Audiovisuel (INA)	17
2.2.3. Corporación Radio Televisión Española (RTVE)	17
2.2.4. Associated Press	18
2.2.5. Cable News Network (CNN)	18
2.2.6. NBC Universal Archives	18
2.2.7. EUscreen XL	18
2.2.8. Lafototeca.com	19
2.3. Recursos per a l'àmbit artístic	19
2.3.1. Electronic Arts Intermix	19
2.3.2. Video Data Bank	19
2.3.3. Virtual Art	20
2.3.4. V2_Archive	20
2.4. Recursos per a l'àmbit educatiu	20

2.4.1.	TedEd	20
2.4.2.	Asociación de las Televisiones Educativas y Culturales Iberoamericanas (ATEI)	21
2.4.3.	British Universities Film & Video Council (BUFVC)	21
3.	Bancs d'àudio.....	22
3.1.	Stock Music	22
3.2.	Sounddogs	22
3.3.	AudioMicro	22
3.4.	iStockphoto (Audio)	22
3.5.	The Freesound Project	23
3.6.	Pdsounds	23
4.	Cercadors especialitzats, CC i altres recursos.....	24
4.1.	Llicències Creative Commons	26
4.1.1.	Google Images	27
4.1.2.	Flickr	28
4.1.3.	Europeana	29
4.2.	Domini públic	29
4.2.1.	FootageFarm	30
4.2.2.	The Commons	30
4.2.3.	Biblioteca Pública de Nova York	31
4.3.	Altres fonts de material multimèdia	31
4.3.1.	Internet Archive	33
4.3.2.	Pinterest	33
4.3.3.	Youtube i Vimeo	33
4.3.4.	MorgueFile	34
4.3.5.	Internet Movie Database	34
Bibliografia.....		35

Introducció

Una de les fases més importants en el procés de creació i producció audiovisual, sigui per a cinema, televisió, publicitat, multimèdia, interactius o pàgines web, és la localització de la documentació necessària per dur a terme el projecte.

En aquest mòdul s'explica una selecció de fonts d'informació que es troben a la xarxa (i fora d'ella) i que són de gran utilitat a l'hora d'endegar un projecte multimèdia. Es tracta de recursos que contenen grans volums de material audiovisual i que són oferts tant per institucions i organismes oficials com per arxius, biblioteques, filmoteques, agències de premsa, mediateques, centres de documentació, productores i distribuïdores, empreses de comunicació i empreses privades, entre d'altres.

El mòdul s'organitza en grans àrees temàtiques i, dins de cada àrea, s'expliquen alguns exemples de recursos: bancs d'imatges i vídeo comercials, filmoteques i arxius fílmics, recursos d'internet, bancs d'àudio i recursos especialitzats.

Els sistemes de cerca en els bancs d'imatges comercials són força complexos a causa dels seus fons ingents i les seves diferents casuístiques, però tenen el gran avantatge de donar a l'usuari una gran facilitat d'ús per tal de trobar imatges i, en molts casos, gestionar-ne els drets. En el mòdul també s'expliquen les estratègies de cerca d'imatges i material multimèdia més habituals. Accedir a les fonts d'informació adequades i tenir una mínima competència en la cerca de documents multimèdia pot significar un important estalvi de temps i diners i pot ser la base de l'èxit de la nostra feina.

Objectius

Amb l'estudi d'aquest mòdul assolireu els objectius següents:

- 1.** Conèixer les principals fonts d'informació especialitzades en continguts multimèdia que es poden trobar a la xarxa i també fora d'ella.
- 2.** Entendre la importància que tenen aquestes fonts d'informació per tal de crear i produir projectes multimèdia.
- 3.** Aconseguir la destresa mínima per cercar i adquirir documents per als nostres treballs multimèdia.
- 4.** Comprendre que la documentació audiovisual és una eina de suport bàsica i necessària perquè aquests projectes multimèdia siguin una realitat.

1. Què són i com funcionen els bancs d'imatges comercials

Definim el banc d'imatge com un estoc o magatzem de fotografies i imatges específicament organitzat per reutilitzar-lo (Codina, 2011). Els bancs d'imatges:

- a) Generen una activitat de negoci entorn del fet de proporcionar accés a col·leccions de gran qualitat.
- b) Ofereixen serveis de cerca avançats i informació de valor afegit en forma de categories conceptuals i metadades descriptives (descripcions i paraules clau) de les imatges que conformen les col·leccions.
- c) Estableixen un marc legal i contractual clar entre l'usuari, l'ús de la imatge i el propietari dels drets de còpia d'aquesta.

Els bancs comercials d'imatges i vídeos permeten la localització, compra i adquisició de documents audiovisuals en l'àmbit professional de manera fàcil i ràpida. A més, permeten la gestió de drets d'utilització d'aquestes imatges segons l'ús que en volem donar: així, podem adquirir imatges per a un producte documental en exclusiva o amb drets gestionats.

Generalment, es tracta de sistemes amb descripció no automàtica de les imatges. Això vol dir que, a diferència dels motors d'Internet, la descripció no està feta amb algorismes o sistemes automàtics de descripció d'imatges, sinó per persones que les han descrit i categoritzat d'acord amb procediments establerts i mitjançant llenguatges controlats.

D'altra banda, cada imatge té una llicència d'ús que permet compensar els autors dels materials econòmicament. Les agències de fotografies i bancs comercials s'encarreguen de negociar amb els autors i establir les llicències corresponents a cada document.

1.1. Segments d'usuaris i tipus d'imatges

Els bancs comercials d'imatges divideixen les seves col·leccions, principalment, en dos grans segments:

- a) **Sector editorial:** són generalment imatges lligades a l'actualitat (notícies, esports...), espectacles, reportatges, històriques o arxiu, i que principalment serveixen per a premsa, mitjans de comunicació i editorials. En el cas dels vídeos, també proporcionen tant gravacions actuals com històriques de durada variable.

Exemples d'imatges de tipus editorial serien «Eleccions a Rússia», «L'últim partit que ha jugat el Barça», «Desfilada de moda a Londres», «Imatges de Nova York als anys setanta», etc.

Serveixen els següents segments:

- Premsa diària i no diària.
- Revistes.
- Llibres.
- Emissions televisives.
- Documentals.
- Pàgines web, blogs, xarxes socials, aplicacions per a dispositius mòbils.

b) Sector creatiu: són fotografies, imatges i il·lustracions realitzades per fotògrafs professionals i destinades principalment al sector de la publicitat i el disseny gràfic. Inclouen conceptes per expressar temes reals però també idees, estats d'ànim, etc.

Exemples d'imatges serien «felicitat», «parella corrent per la platja», «blanqueig de diners», «turisme a França», etc.

En el cas de les fotografies, es tracta d'imatges de gran qualitat, mentre que els vídeos solen ser clips de curta durada. Serveixen els següents segments:

- Publicitat i relacions públiques.
- Disseny gràfic.
- Departaments de comunicació d'empreses i d'organismes de l'Administració.
- Producció audiovisual de ficció, televisió i vídeo.
- Videoart, documentals d'autor i cinema de creació o de ficció.
- Embalatge (*packaging*).
- Multimèdia: webs, videojocs, aplicacions per a mòbil, aprenentatge electrònic (*e-learning*), etc., amb animacions 2D i 3D, so, vídeo, imatges, gràfics i interaccions
- Ús personal: invitacions, targetes, webs, etc.
- Web, aplicacions, xarxes socials, *email*, llibres electrònics, videojocs.
- Empresa: fullets i publicacions.
- Investigació: art, història, sociologia, política, etc.

Òbviament, no es tracta de grups estancs o tancats. Segons les necessitats de producció o projecte, farem servir un tipus d'imatge o una altra, sempre que les condicions d'ús ens ho permetin.

1.2. Llicències d'ús

Un altre aspecte important a tenir en compte és que depenent de l'ús que fem de les imatges podem necessitar un tipus de llicència o un altre. Cada imatge disposa d'una llicència d'ús que permet gestionar-ne els drets associats. Les llicències d'ús es poden agrupar en dos grans grups:

a) Llicències per a imatges amb drets gestionats (*Rights managed*, RM): amb aquesta llicència adquirim l'exclusivitat per l'ús de la imatge amb unes condicions determinades. El seu preu es calcula segons diversos factors, com l'ús que en farem, la mida, la duració en l'ús i la distribució geogràfica. Fora d'aquests àmbits no podem tornar a utilitzar la imatge i, tot i tenir-ne la còpia, haurem de tornar a renegociar els drets.

b) Llicències per a imatges lliures de drets (*Royalty free*, RF): un cop adquirides les imatges o els documents, es poden utilitzar gairebé sense cap restricció i límit temporal, excepte redistribuir-les a tercers. «Lliure de drets» vol dir que no s'han de pagar *royalties* addicionals per ús successiu d'un producte, ja que és una llicència d'ús il·limitat. En tot cas, sempre s'han de consultar les condicions d'ús per a cada imatge individualment. El preu està disponible en el moment de seleccionar la imatge, i es basa exclusivament en la mida del producte que es necessita, no en l'ús que es doni.

És important tenir en compte que cada imatge és única i que és necessari llegir i tenir ben clar quines són les condicions d'ús de cadascuna de forma individual. També s'han de tenir en compte les restriccions d'ús i les utilitzacions que no es poden permetre. Alguns exemples poden ser l'ús en un context il·legal o en un tema controvertit, fer-la servir com a logotip o marca comercial, etc.

En resum, a l'hora de cercar i adquirir documents als bancs d'imatges comercials triarem segons el contingut un tipus d'arxiu o un altre (editorial o *creative*); i, segons l'ús que en fem, triarem el tipus de llicència (lliure de drets o drets gestionats).

1.3. Estratègia de cerca d'imatges

En general, els bancs d'imatges comercials contenen milions de registres. Per aquesta raó, podem trobar pràcticament tot allò que busquem. El que pot passar és que, precisament, per aquesta abundància d'imatges es generi el que es denomina *soroll* i que trobem més resultats dels que necessitem.

Free

Aquest terme no significa en aquest context 'lliure' o 'gratuit' o que pugui adquirir-se sense comprar una llicència. Tampoc s'ha d'associar amb les imatges de domini públic o amb llicència Creative Commons.

Soroll documental

Es produeix a conseqüència d'una cerca d'informació massa genèrica. Això pot donar peu que trobem documents que no són rellevants o pertinents.

Per aquesta raó, els sistemes de cerca dels bancs comercials (i molts dels sistemes de cerca d'imatges) permeten accedir a les imatges des de diferents punts d'accés. Així, podem buscar imatges per text lliure, categoria, dates, paraula, clau, etc.

La idea és que una mateixa imatge es pugui trobar per a diferents punts d'accés i també que els resultats es puguin filtrar per tal de reduir el soroll; és a dir, que entre molts resultats, puguem trobar el que ens resulti més adient amb el mínim esforç.

Les diferents ajudes per a la cerca d'imatges són un element bàsic per poder trobar les que necessitem per al treball audiovisual. Tot i la facilitat d'ús dels bancs d'imatges comercials, el fet que continguin tantes imatges fa que sigui necessari comptar amb diverses ajudes.

Abans de buscar imatges és important delimitar exactament què és el que busquem o, si més no, per a què ho busquem. La recerca a bancs d'imatges es basa en sistemes lingüístics i per tant en la descripció no automàtica de les imatges i la seva traducció en text.

En la nostra recerca disposem de:

a) Paraules clau: el principal punt d'accés per a la recerca d'imatges és la paraula clau. L'èxit de la recerca es basa en el fet que puguem trobar la imatge o el vídeo adequats a través de les paraules per les quals la cerquem. Es tracta del concepte o conceptes que defineixen una imatge o col·leccions d'imatges, i uneixen de manera inequívoca diferents sinònims.

Per exemple, les paraules clau «Estats Units» englobarien "EUA", "USA", "Estados Unidos de América", etc.

b) Llenguatges controlats: categories, tesaurus. Un dels punts forts dels bancs comercials d'imatges és la inclusió de categories i subcategories. La creació de taxonomies resulta molt útil per a la cerca i recuperació de la informació. Una taxonomia és un tipus de vocabulari controlat en el qual els termes estan connectats mitjançant un model estructurat i orientat a sistemes de navegació, organització i cerca de la informació de continguts.

Les paraules clau poden estar agrupades per categories, grans grups de paraules que engloben conceptes més amplis, com per exemple «Persones», «Edat», «Emocions», etc.

Si consultem la descripció o els detalls de la imatge podem consultar les paraules clau que s'han utilitzat per descriure-la. Podem utilitzar aquestes mateixes paraules per fer noves cerques d'imatges.

Lectura recomanada

El document Guia de paraules de Getty mostra paraules clau i frases agrupades per categories i ajuda a descobrir diferents formes de cercar imatges.

Per exemple, potser busquem el concepte «amics» i trobem pocs resultats. Si consultem la descripció d'alguna imatge veiem que el terme utilitzat és el genèric «amistat», concepte amb el qual trobaríem més imatges.

c) Operadors booleans: podem utilitzar operadors de cerca per ampliar o per reduir la nostra recerca. Els operadors uneixen conceptes mitjançant associacions lògiques de suma, resta o exclusió:

- El operadors «Y», «&», «and» o «espai» són connectors que sumen termes. Els resultats inclouen únicament resultats que incloguin els dos conceptes.

Per exemple, la cerca «Barcelona Y Mar Mediterrània» donaria com a resultat únicament imatges on apareguessin els dos conceptes.

- Els operadors «O» i «OR» permeten obtenir imatges relatives a cadascuna de les paraules clau. Com a mínim, apareix un dels termes buscats.

Per exemple, amb la cerca «Barcelona O Madrid» obtindríem totes les imatges de Barcelona més totes les imatges de Madrid.

- Amb «No», «Not» i «-» exclouríem conceptes.

Per exemple, amb la cerca «Barcelona No Madrid» obtindríem totes les imatges de Barcelona i no les de Madrid. Si introduíssim la cerca «FC Barcelona OR Barça» ens asseguràrem de buscar per dues maneres diferents un mateix concepte.

- També podríem fer una combinació amb diferents operadors i termes fent una equació de cerca.

Per exemple, «Futbol Barcelona NOT Real Madrid». Obtindríem les imatges de futbol del Barça, però no les del Real Madrid.

1.4. Altres ajudes

a) Període de temps: ens permet delimitar per dates les imatges d'editorial i permet la recerca d'imatges històriques.

b) Delimitacions per data, color de les imatges, persones que hi apareixen, etc.

c) Cerca avançada: formulari que permet recuperar les ajudes de cerca anteriors més d'altres de més tècniques i específiques, com autor, col·lecció, relació d'aspecte, alta definició, etc.

d) Ajudes complementàries: en general, és possible contactar telemàticament, correu o telèfon amb algun responsable dels bancs d'imatges. Això ens pot facilitar la feina en molts moments, ja que en general solen ser respostes ràpides i amb un nivell de compromís i exigència elevat.

1.5. Adquisició de les imatges

Un cop hem seleccionat la mida i el preu de la imatge, així com el tipus de llicència, podem visualitzar-la i comprar-la. En primer lloc, cal crear un usuari –personal o corporatiu–, i un cop fet el procés l'adquisició és molt senzilla, ja que només cal fer el pagament amb targeta de crèdit. A partir d'aquell moment podem disposar de les imatges.

En principi, les imatges lliures de drets requereixen menys especificacions i, per tant, són més ràpides de comprar, mentre que per a les llicències amb drets gestionats haurem d'introduir més dades –per exemple: mitjà on es reproduiran, àmbit geogràfic, etc.– per calcular-ne el preu. Per a determinats tipus d'imatges en les quals cal una feina més important de gestió, aquestes poden trigar més temps a arribar, i per tant això s'ha de preveure.

També tenim l'opció de descarregar la imatge per fer proves, un pre-muntatge o una maqueta, o si treballem per a un tercer que hagi de seleccionar la imatge definitiva. En aquest cas, hem de signar un compromís que determina l'ús d'aquesta imatge únicament com a prova i per un període determinat. Aquesta imatge portarà una «marca d'aigua» per tal que no es pugui fer servir com a material de treball definitiu.

En molts bancs d'imatges és possible recopilar-les per tal de poder organitzar-les i gestionar-les. Conceptes com *lightbox* o *boards* permeten agrupar imatges per poder-hi treballar posteriorment, organitzar, compartir, etc.

En resum, els bancs comercials permeten la recuperació i adquisició d'imatges, vídeos i material multimèdia, i la gestió dels drets associats per a qualsevol ús professional gràcies als sistemes de cerca i ajuda que permeten la recuperació i el filtratge d'informació.

1.6. Bancs d'imatges comercials

1.6.1. Getty Images

Getty Images (www.gettyimages.es) està considerat el primer banc d'imatges del món, no solament per la gran qualitat de les imatges que ofereix, sinó també pels seus sistemes de cerca i categorització. La col·lecció de Getty s'estima en més de 200 milions d'ítems. Actualment distribueix fotografies, pel·lícules i música, a més d'oferir serveis de valor afegit, com ara encàrrecs fotogràfics i gestió de drets i autoritzacions. Les seves col·leccions d'imatges estan organitzades en dues seccions:

- Editorial: per a imatges d'actualitat i arxiu.
- Creative: enfocades per a publicitat i comunicació.

La divisió Getty Films (gettyimages.es/footage) distribueix imatges, pel·lícules i música, i organitza la cerca d'informació mitjançant paraules clau per temes, estils i conceptes.

Getty permet la inserció de milions d'imatges de manera gratuïta (sempre que sigui per a ús personal) per lluitar contra l'ús no autoritzat de les seves imatges. Mitjançant el sistema d'inserció, Getty dóna crèdit a l'autor de la fotografia i també enllaça cap a la seva pàgina web, per a qui vulgui adquirir la imatge.

Getty ha incorporat el fons de **Corbis Images**, fins al moment el segon banc d'imatges comercial del món tant per la seva riquesa com per la seva amplitud. El fons inclou tant material històric com actual, i prestigioses col·leccions de fotografia com Bettman i Sygma, i col·leccions de grans corporacions cinematogràfiques com National Geographic, Sony Entertainment, MGM Studios o HBO Archives.

1.6.2. AGE Fotostock

AGE Fotostock (www.agefotostock.com) és una empresa amb base a Barcelona amb delegacions a Madrid, Nova York i París, i disposa d'una xarxa internacional d'agències. Ofereix més de 10 milions d'imatges ben indexades i de gran qualitat, i gestiona els drets de les llicències de fotografies i vídeo per a ús professional.

1.6.3. Footage.net

Footage.net (www.footage.net) és una empresa fundada l'any 1994 que permet la cerca simultània en trenta de les col·leccions audiovisuals més grans del món, com l'Institut National de l'Audiovisuel, el National Film Board of Canada, la WPA Film Library o l'ABCNEWS VideoSource.

1.6.4. Dreamstime

Dreamstime (www.dreamstime.com) és una comunitat de fotografia d'estoc que, des de l'any 2000, ofereix més de 40 milions d'imatges en alta qualitat i lliures de drets. Té un potent motor de cerca anomenat DreamFinder i proporciona opcions de pagament molt flexibles.

Enllaços recomanats

Es poden consultar més recursos d'ajuda sobre Getty al seu canal de Youtube (www.youtube.com/user/gettyimages), així com al blog *Stories & Trends* (stories.gettyimages.com/).

2. Fons d'imatges especialitzats

2.1. Filmoteques i arxius

Les filmoteques audiovisuals i els arxius filmics tenen principalment la missió de catalogar, conservar i difondre el patrimoni audiovisual i cinematogràfic. Els organismes poden ser d'origen públic o privat, i custodien aquest patrimoni establint pautes pròpies de tractament, emmagatzematge i difusió/preservació.

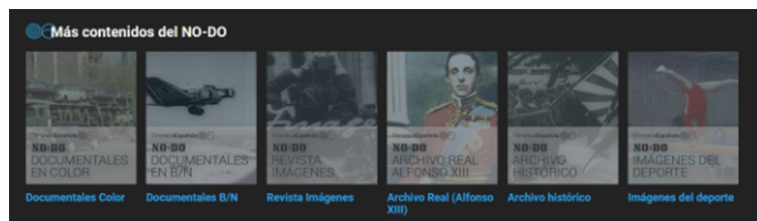
Molts països tenen organismes que vetllen pel seu patrimoni audiovisual propi, i a escala internacional n'hi ha organitzacions responsables, incloent-hi la UNESCO i el Consell d'Europa. Al nostre país no hi ha un organisme que aglutini o conservi tot el patrimoni audiovisual. Diferents filmoteques, televisions o arxius s'encarreguen de gestionar i conservar el seu patrimoni audiovisual.

2.1.1. Filmoteca Española

L'arxiu històric té la missió de recollir, investigar i preservar els documents que constitueixen el patrimoni cinematogràfic espanyol. Acull uns 70.000 ítems que corresponen a 35.000 títols de llargmetratges i curtmetratges. Tot i que no tot el fons està digitalitzat, és possible consultar-ne una part a la web de RTVE: www.rtve.es/filmoteca.

La col·lecció de NODO (www.rtve.es/filmoteca/no-do/) està digitalitzada totalment i es pot consultar des de la web de RTVE, des d'on es poden fer cerques i peticions d'imatges per a la seva compra.

Figura 1. Detall de la pàgina de Filmoteca Espanyola a www.rtve.es

2.1.2. Cinémathèque française

La Cinémathèque (www.cinematheque.fr/) disposa d'una col·lecció de més de 40.000 pel·lícules i mig milió de fotografies, així com molt material relacionat amb el món del cinema (cartells, llibres, reproductors, etc.) que es poden consultar a través del catàleg Cinéressources. D'àmbit principalment francès, també té nombroses obres italianes, soviètiques i de Hollywood, així com cinema experimental i contemporani.

Enllaç recomanat

Vegeu el mapa mental sobre els bancs d'imatge i vídeo elaborat amb el programa Mindomo, en què s'expliquen els avantatges, el tipus de mercat i les llicències i els drets que ofereixen: <https://www.mindomo.com/es/mindmap/bancos-dimatge-y-vino-deo-fc229910a6b44136a3a54ef50d44448b>

Vegeu també

Podeu veure alguns exemples de filmoteques en el mòdul 1, apartat 2.2., "El patrimoni audiovisual", i a la bibliografia («Enllaços»).

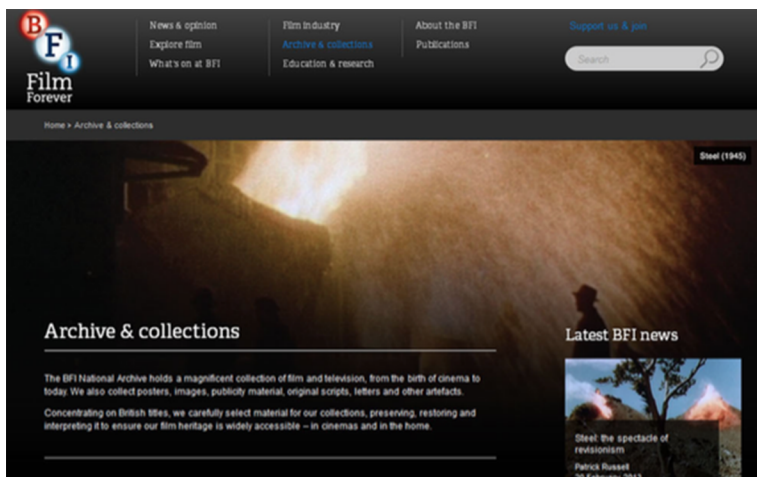
2.1.3. American Film Institute

L'American Film Institute preserva uns 60.000 llargmetratges i 17.000 curtmetratges produïts des de l'any 1893 que es poden consultar a través del seu catàleg, *AFI Catalog of Feature Films*.

2.1.4. The BFI National Archive

Creat l'any 1935 com a part del British Film Institute (BFI), The BFI National Archive (www.bfi.org.uk/archive-collections) va néixer com a dipòsit nacional de pel·lícules cinematogràfiques. No va ser fins més endavant que va començar a incorporar documents televisius. Així doncs, gestiona tant fons adquirits a la BBC com donacions d'altres empreses, i constitueix l'arxiu oficial dels canals de televisió terrestre del Regne Unit. La seva base de dades en línia conté més de 800.000 títols de cinema i televisió, a més d'informació relacionada amb grups musicals, premis, festivals, etc. També disposa d'un servei per a investigadors que permet la visualització presencial i d'un servei de venda d'imatges dirigit a productores, directors i empreses que necessitin extractes de material d'arxiu.

Figura 2. Portada de The BFI National Archive

2.1.5. British Pathé

Durant els últims trenta anys, el material de British Pathé (www.britishpathe.com) s'ha utilitzat arreu del món en programes de televisió, anuncis publicitaris, produccions institucionals, vídeos domèstics i publicacions web. Ofereix més de 12 milions d'imatges digitalitzades, a més d'un extens arxiu filmic. Part del seu fons filmic ha estat bolcat a Youtube per facilitar la seva consulta.

Figura 3. Vídeo de British Pathé a Youtube

2.1.6. Library of Congress

Als Estats Units, la indústria de la ràdio i la televisió té la participació d'un gran nombre d'institucions i, per tant, la centralització de les grans col·leccions de fons audiovisual es fa difícil. La Library of Congress (www.loc.gov/index.html) és una d'aquestes institucions i disposa d'un important patrimoni audiovisual, ja que és dipositària de les còpies del registre de la propietat intel·lectual, a més de rebre importants donacions d'empreses productores. L'any 1893 inicia la seva col·lecció de cinema, i l'any 1949 la seva col·lecció de pel·lícules de televisió. Actualment és la Motion Picture, Broadcasting and Recorded Sound Division (MBRS) la que s'encarrega de preservar el material de televisió.

2.1.7. Focal International

Nascuda l'any 1985, Focal International (www.focalint.org) és una federació internacional que engloba biblioteques i arxius audiovisuals amb finalitats comercials, bancs d'imatges, productores i altres indústries del sector audiovisual. Des del seu web dona accés a un ampli directori amb més de 300 associats.

2.1.8. Dfoto

Dfoto (www.dfoto.info/) és un directori de fons i col·leccions de fotografia a Espanya. És un projecte per crear un directori de tots els arxius i les col·leccions de fotografia del patrimoni espanyol amb l'objectiu de difondre'l.

2.2. Agències de premsa i mitjans de comunicació

Arreu del món hi ha grans arxius audiovisuals que contenen produccions de ràdio i televisió. Estats Units, Gran Bretanya, França i Espanya en són bons exemples. També destaquen els arxius d'algunes agències de premsa, així com organismes nacionals i supranacionals que vetllen per la conservació i la difusió dels fons televisius.

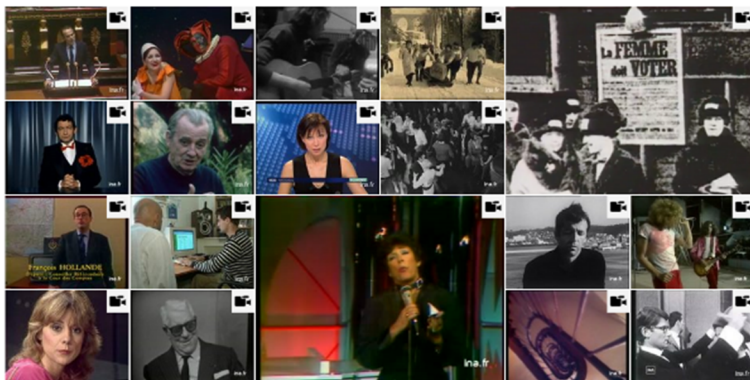
2.2.1. British Broadcasting Corporation (BBC)

A Gran Bretanya, la gestió de bona part dels arxius de televisió la du a terme la British Broadcasting Corporation (BBC) (www.bbc.co.uk). Amb vuit dècades de trajectòria, l'arxiu de la BBC conté prop d'un milió d'hores de material de televisió i ràdio. La BBC Motion Gallery (gestionat per Getty Images) és un servei professional de venda d'imatges en línia dirigit als mitjans de comunicació i productores de cinema, vídeo i televisió.

2.2.2. Institut National de l'Audiovisuel (INA)

L'Institut National de l'Audiovisuel (INA) (www.ina.fr) és considerat el centre de documents audiovisuals més gran del món. Té els drets d'explotació sobre els fons audiovisuals de totes les empreses públiques franceses de ràdio i televisió. L'Institut té l'Inathèque de France, que és el servei encarregat del dipòsit legal de la ràdio i la televisió des de l'any 1995, i del dipòsit legal dels llocs web dels mitjans de comunicació i producció audiovisual francesos des de l'any 2006. Ofereix, entre d'altres, el servei Inamédiapro, dirigit a professionals del sector audiovisual i organismes institucionals, culturals i educatius. L'INA també va dirigit al gran públic, que pot accedir a un cert nombre de documents per mitjà del pagament de petites tarifes.

Figura 4. Panell dels vídeos més consultats a l'INA

2.2.3. Corporación Radio Televisión Española (RTVE)

Des del 1956, any d'inici de la televisió espanyola, l'arxiu de Corporación Radio Televisión Española (RTVE) (www.rtve.es) constitueix un dels fons audiovisuals més grans del nostre país. S'encarrega de la gestió de la ràdio i la televisió públiques a Espanya. Des del 2008, any en què RTVE va remodelar el seu web, s'ha anat digitalitzant l'arxiu històric de producció pròpia, i avui ja es troba en gran part accessible, de manera gratuïta i a la carta. Els fons que conté van des de seccions de cinema i sèries de televisió fins a col·leccions històriques especials, monogràfics sobre música, grans esdeveniments, fites esportives, etc.

2.2.4. Associated Press

L'agència de notícies va ser creada per diferents mitjans per estalviar recursos i està formada per més de dos mil diaris i cinc mil cadenes de televisió. Dóna accés directe a vídeos d'actualitat mitjançant diferents serveis com APTN Direct, notícies d'esports amb SNTV i també bancs d'imatges d'arxiu (www.aparchive.com/), amb més d'1,7 milions de vídeos que inclouen cadenes com ABC News, British Movietone o WWF. La divisió de fotografia de l'agència, Associated Press Photo (www.apimages.com/), dóna accés a més de 10 milions d'imatges tant d'actualitat i arxiu com d'agència. Una agència similar a AP quant a serveis i arxiu és **Reuters**.

2.2.5. Cable News Network (CNN)

La Cable News Network (CNN) (edition.cnn.com) ImageSource és una biblioteca que dóna accés a més de 500.000 articles que són propietat d'aquesta cadena nord-americana i els seus afiliats. Conté tant notícies com informació sobre esports, entreteniment, viatges, ciència i tecnologia. A més, ofereix el servei iReport, en què els usuaris de tot el món poden aportar imatges i vídeos de les seves àrees locals. Entre els resultats que es poden obtenir hi ha imatges, fotogrames, clips de vídeo i una fitxa descriptiva completa i minutada.

2.2.6. NBC Universal Archives

NBC Universal Archives (www.nbcuniversalarchives.com) és una de les empreses de radiodifusió més influents dels Estats Units. Els arxius de la National Broadcasting Company (NBC) proporcionen accés a notícies tant històriques com d'actualitat. Contenen material audiovisual de gran valor, com noticiaris des de l'any 1920, entrevistes a personatges des de 1948, notícies de ciència, tecnologia, política, esports, etc., des de 1952, entre altres recursos.

2.2.7. EUscreen XL

EUscreen (www.euscreen.eu) és un projecte endegat per la Unió Europea amb l'objectiu de promoure l'ús dels continguts televisius europeus. La col·lecció mostra els principals esdeveniments que configuren la història social, política i econòmica d'Europa en els segles XX i XXI. Proporciona accés lliure a més de 60.000 vídeos i gravacions que provenen d'arxius i televisions de 22 països d'Europa. Col·labora amb Europeana, la biblioteca digital europea d'accés lliure que reuneix milions de recursos d'arxius, museus, biblioteques i col·leccions audiovisuals procedents de diverses institucions culturals dels 27 països membres de la UE.

Figura 5. Logo d'EUScreen XL

2.2.8. Lafototeca.com

Servei de fotografies de l'agència EFE, dona accés al seu arxiu gràfic amb notícies històriques i d'actualitat, especialitzades en Espanya i món hispànic.

2.3. Recursos per a l'àmbit artístic

En l'àmbit artístic, els museus, les galeries, els comissaris, els col·leccionistes, les institucions culturals i educatives i els artistes mateixos necessiten els continguts multimèdia per dur a terme les seves activitats (exposicions, visionats, conferències, seminaris, creació, producció, distribució, preservació, etc.). Alguns dels recursos web que contenen aquests materials s'expliquen a continuació.

2.3.1. Electronic Arts Intermix

L'Electronic Arts Intermix (EAI) (www.eai.org) promou la creació, l'exhibició, la distribució i la preservació del videoart i l'art multimèdia. Dona suport a artistes i treballa molt estretament amb educadors, comissaris, programadors i col·leccionistes per tal que puguin adquirir aquest tipus de produccions, organitzar exposicions, etc. Conté una de les col·leccions més completes de videoart del món, que va des de mitjan anys seixanta, amb els primers treballs de figures pioneres, fins avui dia, amb obres d'art digital d'artistes emergents.

Figura 6. Electronic Arts Intermix

2.3.2. Video Data Bank

Fundat l'any 1976 per l'School of the Art Institute of Chicago (SAIC), Video Data Bank (www.vdb.org) inclou el treball multimèdia de més de 550 artistes i 5.500 títols de videoart (més de 2.500 actualment en distribució). VDB ofereix

la seva col·lecció a museus, galeries, col·leccionistes, institucions culturals i educatives, biblioteques, etc., per mitjà d'un servei de distribució internacional. Entre els seus programes i activitats destaquen els destinats a la preservació de peces de videoart històriques i d'arxius analògics i digitals.

2.3.3. Virtual Art

Des de l'any 2007, la base de dades internacional Virtual Art (www.virtualart.at) documenta tot el que tingui a veure amb les instal·lacions digitals i interactives. Desenvolupat en col·laboració amb artistes multimèdia, investigadors i institucions, aquest recurs gratuït permet als usuaris penjar el seu propi material. A més, recull documentació, dades tècniques, interfícies, *displays* i bibliografia relacionada. Permet fer cerques per temes molt diversos relacionats amb l'art multimèdia, filtrades per «obra», «esdeveniments», «institució», «artista» i «literatura» (bibliografia).

2.3.4. V2_Archive

Ubicat a Rotterdam, l'Institute for the Unstable Media és un centre interdisciplinari dedicat a l'art i la tecnologia multimèdia. Les activitats del V2_ van des de les presentacions, les exposicions i els tallers fins a la investigació i el desenvolupament d'obres artístiques (instal·lacions interactives, realitat augmentada, etc.) en el seu laboratori multimèdia, la distribució d'aquestes obres i la gestió d'un arxiu físic i en línia.

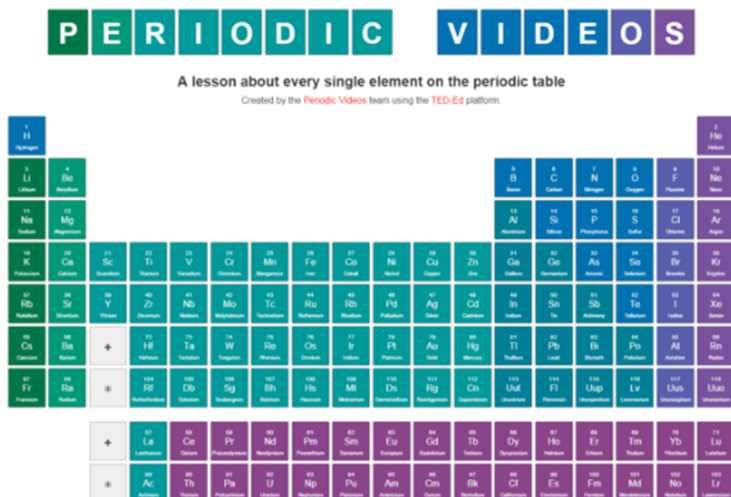
2.4. Recursos per a l'àmbit educatiu

El patrimoni audiovisual i multimèdia és una enriquidora eina de treball per al sector acadèmic, ja sigui per a les escoles, les universitats i els centres de formació com per als investigadors. A continuació citem algunes fonts d'informació, tant a escala internacional com nacional.

2.4.1. TedEd

El canal educatiu TedEd (ed.ted.com/) de l'organització sense ànim de lucre TED (Technology, Entertainment, Design) conté vídeos creats per usuaris experts i professors d'arreu del món. Combina la difusió del coneixement amb interessants grafismes i amb la creació de continguts per part de l'organització.

Figura 7. Exemple de pantalla d'accés a vídeo educatiu

2.4.2. Asociación de las Televisiones Educativas y Culturales Iberoamericanas (ATEI)

La Televisión Iberoamericana (www.ibe.tv) contribueix al desenvolupament de l'educació i la cultura llatinoamericanes mitjançant la televisió i altres tecnologies de la informació i la comunicació. La seva xarxa està formada per 123 associats de la comunitat llatinoamericana, però també dels Estats Units, el Canadà o Anglaterra. Ofereix un servei de videoteca amb més de 8.000 arxius audiovisuals d'àmbit educatiu, cultural i científic.

2.4.3. British Universities Film & Video Council (BUFVC)

El BUFVC (bufvc.ac.uk) és un òrgan que té per objectiu promoure la producció, l'estudi i l'ús de l'audiovisual en l'àmbit de l'educació superior i la investigació. Manté diverses bases de dades amb documentació per a ús acadèmic: bases de dades de pel·lícules amb cobertura des de 1896, noticiaris i revistes de cinema britànics des del 1910 fins al 1983, dades d'emissions de la ràdio i la televisió del país per a l'aprenentatge i l'ensenyament, directori de webs sobre imatges en moviment i so, etc.

3. Bancs d'àudio

Els bancs d'àudio són utilitzats sobretot per al sector creatiu (produccions audiovisuals de ficció, televisió, vídeo, multimèdia, interactius, etc.) i artístic. N'hi ha que ofereixen efectes de so, música i mostres (*samples*) lliures de drets, i n'hi ha que tenen llicències Creative Commons. Hi ha també cercadors com FindSounds, que cerquen webs especialitzades en recursos sonors.

3.1. Stock Music

Stock Music (www.sound-ideas.com/what-is-stock-music.html) és la divisió de descàrregues de Sound Ideas, i ofereix la possibilitat de buscar, previsualitzar, comprar i baixar música i efectes sonors lliures de drets.

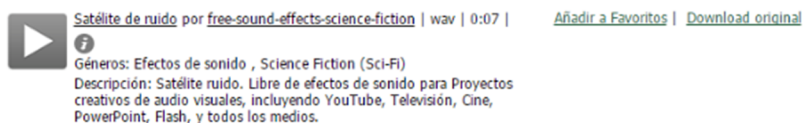
3.2. Sounddogs

Sounddogs (www.sounddogs.com) és un banc de so comercial que permet la descàrrega d'efectes de so, *samples* i *loops*, veus i producció musical en diferents formats. L'any 2004, Sounddogs va adquirir la biblioteca d'efectes sonors de SoundStorm, nominada diverses vegades i guanyadora d'un Oscar en la categoria de «Millor edició de so».

3.3. AudioMicro

AudioMicro (es.audiomicro.com) ofereix una col·lecció de música i efectes de so lliures de drets, i també efectes de so gratuïts per a projectes creatius. Entre els seus col·laboradors hi ha compositors guanyadors de premis Grammy.

Figura 8. Exemple de descripció d'efecte de so a la web d'AudioMicro

3.4. iStockphoto (Audio)

iStockphoto (Audio) (www.istockphoto.com) és un proveïdor d'imatges, arxius multimèdia i disseny sense drets d'autor. Els clients paguen una sola vegada per utilitzar aquest tipus de recursos de manera il·limitada. Ofereix música, efectes de so, il·lustracions vectorials i vídeos.

3.5. The Freesound Project

Desenvolupat pel Grup de Tecnologia Musical de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, The Freesound Project (www.freesound.org) és un repositori de mostres d'àudio amb llicència Creative Commons. En definitiva, és una comunitat que dóna suport a l'intercanvi lliure i gratuït de sons, i ofereix als usuaris la possibilitat d'afegir descripcions i etiquetes a qualsevol so de la base de dades. Gràcies a un potent motor de cerca, busca sons en funció de la seva similitud i de les relacions semàntiques que s'estableixen entre aquests a partir de les seves descripcions.

3.6. Pdsounds

Pdsounds (www.pdsounds.org) és l'abreviatura de *Public Domain Sounds*. Això vol dir que es tracta també d'un projecte sense ànim de lucre i lliure, en què els usuaris poden crear, capturar i compartir i descarregar sons de manera gratuïta.

4. Cercadors especialitzats, CC i altres recursos

Els cercadors generalistes d'Internet permeten múltiples possibilitats per cercar i trobar imatges, vídeo, so i material multimèdia de manera fàcil, àgil i ràpida. Les diferències dels motors de cerca com Google o Bing amb els bancs d'imatges comercials o amb els catàlegs de centres d'informació són notables.

Una de les principals diferències rau en el fet que els bancs comercials d'imatges solen tenir la pròpia imatge, mentre que els cercadors d'Internet únicament les enllacen. En el cas dels bancs d'imatges, les col·leccions provenen d'una política d'adquisició i gestió, mentre que els cercadors únicament indexen i enllacen el contingut de la xarxa.

No hem de confondre, doncs, la recuperació d'imatges o de vídeo amb la gestió d'un arxiu audiovisual. Entenem com arxiu audiovisual tota organització o departament d'una organització que es dedica a recopilar, gestionar, preservar i difondre documents audiovisuals. Algunes d'aquestes organitzacions també tenen la missió de custodiar el patrimoni audiovisual.

Una altra diferència fonamental és la gestió dels drets associats a les imatges. Els bancs d'imatges comercials solen tenir una relació contractual amb els propietaris dels drets de les imatges i tenen establerta la gestió dels drets mitjançant les llicències d'ús. Amb aquestes llicències es permet un ús determinat mitjançant una contraprestació econòmica. Els sistemes comercials permeten una gestió ràpida i eficaç de la recuperació d'imatges, però també de la gestió del seu ús. Cal tenir en compte que aquesta relació pràcticament desapareix a la xarxa, i és l'usuari que utilitza la imatge d'un tercer qui s'ha d'encarregar de la gestió dels drets per poder reutilitzar una imatge.

Sobre la qualitat i mida de les imatges també hi ha força diferències, ja que els sistemes comercials permeten accedir a qualsevol qualitat i mida. A la xarxa passa tot el contrari, atès que les imatges moltes vegades han estat concebudes perquè ocupin el mínim possible de bits per tal de fer més ràpida la navegació.

Així, tot i les limitacions per a la seva posterior utilització en un treball professional –bàsicament per temes de drets i de qualitat de les imatges–, la cerca d'imatges als cercadors generalistes permeten algunes possibilitats útils que cal tenir en compte:

- Facilitat i rapidesa per cercar imatges.
- Reutilització d'algunes d'aquestes imatges amb llicències Creative Commons, domini públic...

- Localització i identificació d'informació. Per exemple, podem identificar una fotografia o imatge a Internet i accedir ràpidament a la font original per poder adquirir-la.
- Possibilitat de cercar imatges amb imatges, en comptes de paraules.

La descripció d'imatges, vídeos, àudio o fotografies a la xarxa no funciona mitjançant un sistema centralitzat i homogeneïtzat de descripció com els que tenen els bancs d'imatges comercials o els centres d'informació com biblioteques o centres d'informació.

Per altra banda, les tècniques SEO per a posicionament de recursos web fan que la descripció d'elements com imatges i vídeos sigui cada vegada més rellevant a l'hora de posicionar les pàgines web. Per tant, molts editors i creadors de contingut han fet un esforç per poder descriure les seves imatges. Aquesta informació, tot i que potser sigui incompleta o inexistent en alguns casos, esdevé una font de descripció d'imatges i material multimèdia que podem utilitzar.

També cal tenir en compte que els motors de cerca funcionen de manera molt diferent als bancs d'imatges, ja que es basen en motors que indexen la informació de manera automàtica mitjançant algorismes que es revisen i modifiquen constantment. Per contra, les bases de dades comercials i els catàlegs de centres d'informació estan indexats de manera sistemàtica i estructurada.

Finalment, l'explosió d'accés a Internet mitjançant dispositius mòbils o portables significa un gran avenç en el reconeixement i la identificació d'imatges amb gran possibilitats de futur.

Els bancs d'imatges comercials, els dipòsits audiovisuals, les televisions o les agències són, generalment, els proveïdors de materials audiovisuals a canvi d'una contraprestació econòmica per als autors i/o per al seu negoci. Es tracta sobretot d'imatges de qualitat professional o d'un valor documental o històric elevat.

En determinats casos, però, podem fer servir un altre tipus de material segons les característiques del projecte. Hi ha diferents possibilitats que permeten l'adquisició d'imatges i materials audiovisuals com a alternativa a la compra als bancs d'imatges comercials.

Segons l'objectiu de la nostra feina, podem optar per cercar i utilitzar documents lliures de drets o amb ús limitat, i fins i tot gratuïts. Algunes opcions per tenir en compte a l'hora d'adquirir material multimèdia són:

- materials amb llicència Creative Commons.
- imatges provinents de domini públic.
- eines com la inserció d'imatges.

4.1. Llicències Creative Commons

Creative Commons és una entitat sense ànim de lucre que ha creat una sèrie d'eines que permeten als autors i creadors compartir voluntàriament la seva feina mitjançant llicències.

Així, les llicències Creative Commons (CC) permeten la còpia o la distribució de documents sota un tipus de condicions determinades que no inclouen una contraprestació econòmica.

Normalment, les condicions de les llicències inclouen la restricció d'atribució, que significa que s'ha de citar el nom de l'autor dels materials que utilitzem. És a dir, l'autor o posseïdor dels drets permet utilitzar gratuïtament un material a canvi d'una citació. Altres condicions o restriccions poden ser no utilitzar el document amb fins comercials, no transformar l'obra derivada, etc.

Figura 9. Creative Commons logo (John Randall)

Les llicències han estat pensades per ser utilitzades per qualsevol persona que tingui els drets d'autor d'una obra, i permeten als autors i als creadors compartir voluntàriament la seva feina. Les llicències Creative Commons en cap cas substitueixen els drets d'autor recollits a la legislació, però sí que permeten la modificació de termes i condicions de la llicència d'una obra.

Les llicències ofereixen alguns drets a tercers sota certes condicions. Les quatre condicions principals són les següents:

- **Reconeixement (*Attribution*):** en qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència farà falta reconèixer l'autoria.
- **No comercial (*Non comercial*):** l'explotació de l'obra queda limitada a usos no comercials.
- **Sense obres derivades (*No derivate works*):** l'autorització per a explotar l'obra no inclou la transformació per a crear-ne una obra derivada.
- **Compartir igual (*Share alike*):** l'explotació autoritzada inclou la creació d'obres derivades sempre que mantinguin la mateixa llicència en ser divulgades.

Amb aquestes quatre condicions combinades es poden generar sis llicències:

a) Reconeixement (cc-by): es permet qualsevol explotació de l'obra, incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també és permesa sense cap restricció.

b) Reconeixement - No Comercial (cc-by-nc): es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

c) Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual (by-nc-sa): no es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

d) Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada (by-nc-nd): no es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

e) Reconeixement - Compartir Igual (by-sa): es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

f) Reconeixement - Sense Obra Derivada (by-nd): es permet l'ús comercial de l'obra però no la generació d'obres derivades.

Creative Commons no és en cap cas un magatzem centralitzat d'imatges i materials, sinó que proporciona eines perquè els usuaris puguin identificar i classificar els seus treballs sota llicència. Tot i això, la seva pàgina web disposa d'un metacercador que dóna accés a diversos bancs d'imatges o pàgines web que agrupen o marquen imatges amb llicències CC: search.creativecommons.org/. El cercador permet accedir i cercar a diferents dipòsits o fonts d'imatges marques amb llicències Creative Commons com Europeana, Wikimedia Commons, Flickr, etc. La mateixa pàgina adverteix que no tots els materials als quals dóna accés són Creative Commons, i que és responsabilitat de l'usuari comprova-ho.

Lectura recomanada

En cas de fer servir material subjecte a una llicència Creative Commons hem de tenir en compte la menció de l'autor que s'ha fet servir. Una guia útil per citar els materials és la següent: «Cómo mencionar el uso de materiales con Licencias Creative Commons».

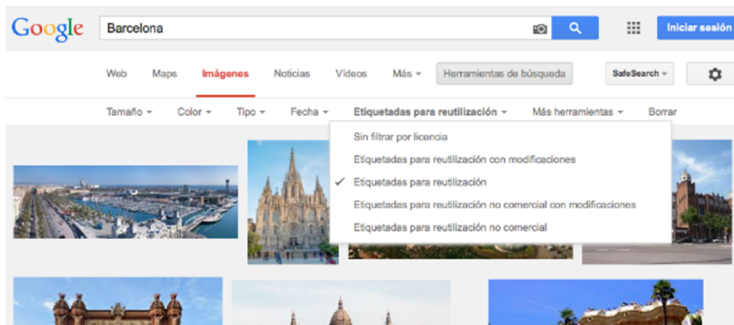
4.1.1. Google Images

És el cercador d'imatges de Google (images.google.com/), i hi podem accedir des de l'enllaç directe, la cerca general o mitjançant el formulari de cerca avançada. Un cop hem executat una cerca, permet filtrar per diferents opcions,

com mida, color o tipus d'imatge. Una opció interessant és que deixa cercar imatges amb altres imatges. És a dir, podem pujar o enllaçar una imatge i ens permet cercar imatges semblants o altres resultats.

Els filtres també permeten discriminar amb llicències d'ús Creative Commons segons el tipus de reutilització que es vulgui donar.

Figura 10. Exemple de filtre per reutilització d'imatges del cercador d'imatges Google

Cal tenir en compte, però, que no és el cercador Google qui ha marcat les imatges com a reutilitzables, sinó aquell que les ha pujat a Internet. Això vol dir que abans de reutilitzar una imatge capturada d'Internet és imprescindible localitzar l'autor o aquell que disposi dels drets per poder utilitzar-la.

4.1.2. Flickr

La web de fotografies potser continua sent el principal arxiu de fotografies d'Internet i permet obtenir imatges de qualitat amb llicència Creative Commons. No vol dir que totes les imatges que trobem a Flickr tinguin aquest tipus de llicència, però sí que és un repositori que permet als autors marcar les seves fotografies amb llicència CC si ho consideren adient. El cercador avançat permet el filtre d'imatges marcades pels usuaris com a Creative Commons.

Figura 11. El cercador de Flickr permet filtrar per imatges amb llicència Creative Commons

Lectura recomendada

Podeu trobar més informació sobre com cercar imatges amb imatges a l'article «Búsqueda de imágenes con Google»:

multimedia.uoc.edu/blogs/documentacio/2014/09/28/cerca-dimatges-amb-google/

Lectura recomendada

Flickr explica de manera entenedora els diferents tipus de llicència Creative Commons utilitzada pels seus usuaris: www.flickr.com/creativecommons/

4.1.3. Europeana

Europeana és una biblioteca digital europea d'accés lliure que reuneix fons d'institucions de la UE que inclouen llibres, pel·lícules, arxius sonors, pintures o manuscrits. Conté pràcticament 30 milions de documents accessibles provinents de 2.600 institucions. El seu cercador permet el filtre per *copyright* i trobar imatges amb llicència Creative Commons o de domini públic.

Figura 12. Filtre del cercador d'Europeana segons ús de les imatges

4.2. Domini públic

La situació de domini públic es dona quan venç el termini de vigència de protecció pels drets de autor –cinquanta i setanta anys posteriorment a la mort de l'autor, segons el país– o bé no compleix les condicions de protecció del drets d'autor –documents oficials en determinats països, per exemple.

Hi ha, però, múltiples factors que hem de tenir en compte quan parlem d'obres al domini públic. En primer lloc, les lleis de domini públic depenen de la legislació nacional de cada país, per la qual cosa un material pot ser de domini públic en un país i no en un altre.

També ens hem d'assegurar del fet d'utilitzar les obres originals, ja que quan una obra és traduïda, adaptada o alterada genera una nova obra derivada. En aquests casos hem d'obtenir el permís de l'autor de l'obra. També hem de tenir en compte els drets connexos i els morals de les obres.

Atesa la complexitat per poder determinar quines obres estan al domini públic i les diferents legislacions nacionals, el web d'Europeana ha desenvolupat una calculadora per saber els terminis de domini públic de les obres. Tot i que recomanen la feina d'un expert, es tracta d'una eina interessant per aproximar-s'hi: www.outofcopyright.eu/calculator.html.

Figura 13. Fotografia de domini públic

Exemple de fotografia de domini públic segons la llei dels Estats Units: By Dorothea Lange, Farm Security Administration / Office of War Information / Office of Emergency Management / Resettlement Administration [Public domain], via Wikimedia Commons. Accessible a: <http://loc.gov/pictures/resource/fsa.8b29516/>).

En aquest cas, trobem que la nota de drets de Library of Congress indica que no té restriccions conegudes («No known restrictions»), però malgrat això ens adverteix que la gestió de drets de les imatges recau el l'usuari.

Biblioteques amb fons antics, centres públic o grans centres com la **Library of Congress** o **Europeana** contenen nombroses imatges en domini públic.

4.2.1. FootageFarm

Footagefarm (www.footagefarm.com/) recopila materials audiovisuals provinents de domini públic i els ven a qualsevol usuari del món. Es tracta de fons de grans institucions com la Library of Congress o entitats privades. Tot i que el fet de vendre imatges de domini públic sembli un contrasentit, cal tenir en compte que l'adquisició de materials de domini públic pot ser una feina feixuga i lenta. En aquest cas, la utilitat del servei és proveir de materials audiovisuals de manera més o menys ràpida, amb cerca especialitzada, cerques a arxius d'un altre domini lingüístic, etc.

4.2.2. The Commons

Un altre exemple d'imatges de domini públic és el projecte The Commons (res a veure amb les llicències Creative Commons), que podem trobar a Flickr. Es tracta d'un projecte en el qual grans institucions com biblioteques nacionals, centres de documentació, etc., buiden les seves col·leccions per posar-les a l'abast del públic. Gràcies al suport d'una plataforma com Flickr, arriben a milions de potencials usuaris d'arreu del món.

Enllaç recomanat

Tot el fons de FootageFarm és accessible a través del seu canal a Youtube:

www.youtube.com/watch?v=secWiEkaPCM.

4.2.3. Biblioteca Pública de Nova York

Aquesta col·lecció (www.nypl.org/research/collections/digital-collections/public-domain) dóna accés a més de 180.000 imatges en alta resolució que comprenen mapes, postals, fotografies o gravats des del segle XI fins a l'actualitat. Es poden utilitzar de manera il·limitada i gratuïta.

Figura 14. Fotografia de la Biblioteca Pública de Nova York

4.3. Altres fonts de material multimèdia

Cal tenir en compte que no tots els materials multimèdia estan digitalitzats. Centres de documentació, televisions, biblioteques, col·leccions privades o de particulars, etc., tenen molts fons que poden ser útils per a la recerca i la realització de producció multimèdia, però que no es troben digitalitzats i són difícils de trobar a Internet. Encara més, de vegades ni tan sols es troben en els catàlegs o les bases de dades *online*.

Els materials audiovisuals i multimèdia es troben en múltiples i variades fonts a les quals no es pot accedir fàcilment ni de manera ràpida. En poques paraules: no tot està a Internet. De vegades pot ser necessari un tipus de feina més «artesanal», escollint i cuidant les fonts que ens puguin proveir de documents.

En determinats casos pot ser que prevalgui el fet de donar accés a determinats materials com si fos un bé públic o en benefici de tothom. Per exemple, la NASA cedeix expressament la majoria dels seus materials multimèdia, tot i que estrictament no els denomini com a domini públic.

Figura 15. Imatge de la galeria de la NASA

Font: Nasa.org <http://grin.hq.nasa.gov/ABSTRACTS/GPN-2000-001065.htm>

Per altra banda, a l'entorn web és possible comptar amb materials allotjats a la web mitjançant la inserció d'imatges. Amb aquest mateix sistema podem oferir imatges de Youtube o de Twitter (per exemple), ja que podem mostrar la imatge en el seu context i mostrant la font original.

Figura 16. Codi d'inserció d'imatge d'una fotografia de Twitter i fotografia adjunta

Insertar este Tweet

Añade este Tweet a tu sitio web copiando el código de abajo. Más información

```
<blockquote class="twitter-tweet" data-lang="es"><p lang="en" dir="ltr">Good morning! Perspective - Sunday is a fine day to go for a walk with a friend.</p></blockquote><script async src="//platform.twitter.com/widgets.js" charset="utf-8"></script>
```

Incluir contenido multimedia

Vista previa

Chris Hadfield
@Cmdr_Hadfield

Good morning! Perspective - Sunday is a fine day to go for a walk with a friend.
12:22 PM - 11 Aug 2013

  1,270 1,105

Autor: #@Cmdr_Hadfield

Gettyimages també permet la inserció d'imatges (www.gettyimages.es/resources/embed) a webs, blogs comercials i xarxes socials amb fins no comercials. Amb aquesta estratègia, el major banc d'imatges comercials del món pretén contrarestar l'efecte d'utilitzar les seves imatges de manera fraudulenta i donar visibilitat al seu fons.

En tots els casos hem de tenir en compte si les condicions d'ús ens permeten la inserció de les imatges i els drets associats de persones i altres materials associats, com músiques, subtítolacions, etc.

Finalment, cal tenir en compte que en nombrosos casos podem adquirir materials gratuïtament de moltes i diverses fonts: podem comptar amb oficines de premsa, institucions privades, organismes públics o fons de persones particulars que ens poden cedir materials per a determinades produccions multimèdia. En determinades ocasions els materials es poden cedir com a forma de promoció; per exemple, tràilers de pel·lícules, videoclips, esdeveniments, etc., o per interès públic, com podrien ser els materials de determinades administracions, ja siguin nacionals o internacionals.

De vegades podem comptar amb un consentiment previ, i en altres casos només cal una negociació que no inclogui una contraprestació econòmica. Per exemple, una menció, un intercanvi de materials o una publicitat poden ser suficients en alguns casos per adquirir determinats materials que ens poden servir per a les produccions audiovisuals.

4.3.1. Internet Archive

Internet Archive (www.archive.org) és un projecte no lucratiu creat l'any 1996 amb l'objectiu d'oferir accés permanent a col·leccions històriques que existeixen en format digital. La secció Moving Images és un dels bancs de vídeo més complets que es poden trobar a la xarxa. Fins i tot dóna accés a gravacions des de la dècada dels anys vint, moltes amb llicència per descarregar-les.

4.3.2. Pinterest

Pinterest és una comunitat que, des de l'any 2011, permet als usuaris crear i administrar, en taulers personals temàtics (*pinboards*), col·leccions d'imatges com esdeveniments, interessos, aficions, etc. Permet fer recerca i difusió d'imatges de manera fàcil i la possibilitat d'arribar a grans audiències.

4.3.3. Youtube i Vimeo

Youtube (www.youtube.com) i Vimeo (www.vimeo.com) són cercadors que permeten que milers de milions d'usuaris trobin, vegin i comparteixin vídeos. Ofereixen fòrums per tal que els usuaris es comuniquin arreu del món, i serveixen de plataforma de difusió per a creadors de contingut original i anunciants de qualsevol tipus. Des d'un punt de vista documental, permeten l'accés

a documents d'alt valor documental de manera molt fàcil i a àmplies audiències, i accés a un ampli ventall de materials. Per exemple, filmoteques, videoteques i centres d'imatges especialitzats donen accés a les seves col·leccions com a complement del seu propi lloc web. Per contra, en general no permeten la gestió de drets per remissió o utilització, i la resolució de les imatges tendeix a ser baixa en comparació dels formats d'emissió de televisió o cinema.

Enllaç recomanat

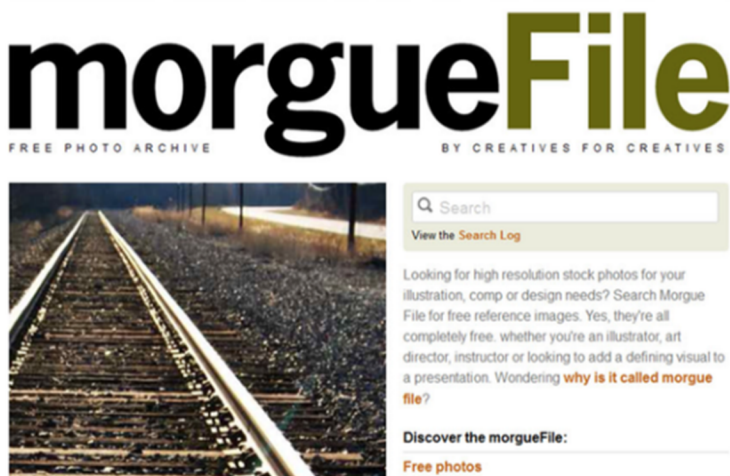
British Pathé va bolcar de cop tota la seva col·lecció digitalitzada a Youtube per tal de donar més visibilitat i donar un nou context al seu arxiu:

britishpathe.wordpress.com/2014/04/17/british-pathe-releases-85000-films-on-youtube/

4.3.4. MorgueFile

MorgueFile (www.morguefile.com) va ser creada l'any 1996 per un estudiant universitari. Permet la utilització gratuïta d'imatges sense atribució de l'autor però requereix un criteri d'aprovació per a la seva utilització. La web Stock Footage for Free (www.stockfootageforfree.com) és similar i promet la descàrrega gratuïta d'imatges i vídeos per a produccions audiovisuals.

Figura 17. Portada de MorgueFile

4.3.5. Internet Movie Database

IMBD és una base de dades en línia amb informació sobre intèrprets, equips de producció i dades de producció de prop de 3,5 milions produccions audiovisuals, incloent-hi pel·lícules, programes de televisió i videojocs. El cercador permet buscar pel·lícules per tema i paraula clau.

Bibliografia

Caldera-Serrano, J.; León-Moreno, J. A. (2014). «Los archivos fotográficos de las agencias como fuentes de información para las televisiones españolas». *Método de Información*. Vol 5, núm. 9, pàgs. 263-269. www.metodosdeinformacion.es/mei/index.php/mei/article/view-File/IIMEI5-N9-263269/804

Caldera-Serrano, J.; Arranz-Escarcha, P. (2012). *Documentación audiovisual en televisión*. Barcelona: UOC, pàg. 144.

Caridad, M.; Hernández, T.; Rodríguez, D.; Pérez, B. (2011). *Documentación audiovisual*. Madrid: Síntesis, pàg. 231.

Casas Vallés, R.; Vallverdú Bayés, M. *Drets d'autor: conceptes fonamentals*. Material de curs UOC.

Getty Images. *Resumen de términos de licencia*. www.gettyimages.es/license-info [Data de consulta: 26 de febrer de 2016].

Organización Mundial de la Propiedad Intelectual (2008). *Las creaciones artísticas y el derecho de autor*. Espanya: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. www.calameo.com/read/0000753350aae9fa79df8 [Data de consulta: 17 de març de 2016].

López de Solís, I. (2013). *El film researcher*. Barcelona: UOC, pàg. 116.

Pedregosa, J. (2014). *Cerca d'imatges amb Google*. multimedia.uoc.edu/blogs/documentacio/2014/09/28/cerca-dimatges-amb-google/. Barcelona, UOC [Data de consulta: 24 de febrer de 2016].

Sánchez-Vigil, J. M.; Salvador-Benítez, A. (2013). *Documentación fotográfica*. Barcelona: UOC, pàg. 151.

Enllaços

Bancs d'imatges comercials

Getty Images: www.gettyimages.es/

Getty Films: gettyimages.es/footage

AGE Fotostock: www.agefotostock.com

Footage.net: www.footage.net

Dreamstime: www.dreamstime.com

Aisa: www.photoaisa.com

Album: www.album-online.com

Fotolia: www.fotolia.com

Latinstock: www.latinstock.com

iStockphoto (pertany a GettyImages): www.istockphoto.com/

Shutterstock: shutterstock.com

Quickimage: quickimage.es

Arxius audiovisuals

Institut National de l'Audiovisuel: www.ina.fr

BBC: www.bbc.co.uk/archives

Nodo: www.rtve.es/filmoteca/no-do/

Cinémathèque française: www.cinematheque.fr/

American Film Institute

The BFI National Archive: <http://www.bfi.org.uk/archive-collections>

British Pathé: www.britishpathe.com

Library of Congress: www.loc.gov/index.html

Focal International: www.focalint.org

Dfoto: www.dfoto.info/

Filmoteques

Institut National de l'Audiovisuel (INA) (Franca)

Cinémathèque Française (Franca)

British Film Institute (BFI) (Regne Unit)

Irish Film Archive (IFA) (Irlanda)

Cinemateca Portuguesa (Portugal)

Cinémathèque Suisse (Suïssa)

Centre National de l'Audiovisuel (Luxemburg)

Cineteca Nazionale (Itàlia)

Deutsche Kinemathek (Alemanya)

Filmarchiv Austria (Àustria)

Eye Film Institute Netherlands (Holanda)

Det Danske Filminstitut (Dinamarca)

National Audiovisual Archive (Finlàndia)

Norwegian Film Institute (Noruega)

Swedish Film Institute (Suècia)

Greek Film Archive (Grècia)

Slovak Film Institute (Eslovàquia)

American Film Institute (AFI) (Estats Units)

The National Film Preservation Foundation (Estats Units)

UCLA Film & Television Archive (Estats Units)

Pacific Film Archive (Estats Units)

Anthology Film Archives (Estats Units)

La Cinémathèque Québécoise (Canadà)

Cineteca Nacional (Mèxic)

Cineteca Nacional de Chile (Xile)

Cinemateca Brasileira (Brasil)

National Film Center (Japó)

National Film Archive of India (Índia)

Australian Centre for the Moving Image (Austràlia)

Filmoteques d'Espanya

Instituto de Cinematografía y Artes Audiovisuales (ICAA)

Filmoteca Española

Radio Televisión Española (RTVE)

Biblioteca Nacional de España

Filmoteca de Catalunya

Televisió de Catalunya

Filmoteca de Andalucía

Centro Galego de Artes da Imaxe

Instituto Valenciano de Cinematografía Ricardo Muñoz Suay (IVAC-La Filmoteca)

Filmoteca Canaria

Filmoteca Vasca

Filmoteca de Cantabria

Filmoteca de Navarra

Filmoteca de Extremadura

Organismes

Fédération Internationale des Archives de Télévision (FIAT/IFTA)

Fédération Internationale des Archives du Film (FIAF)

International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)

Southeast Asia-Pacific Audiovisual Archive Association (SEAPAVAA)

Association des Cinémathèques Européennes (ACE)

Agències de premsa i mitjans de comunicació

British Broadcasting Corporation (BBC): www.bbc.co.uk

BBC Motion Gallery

Institut National de l'Audiovisuel (INA): www.ina.fr

Corporación Radio Televisión Española (RTVE): www.rtve.es

Associated Press (arxiu): www.aparchive.com/

Associated Press Photo: www.apimages.com/

Cable News Network (CNN): edition.cnn.com

NBC Universal Archives: www.nbcuniversalarchives.com

EUScreen: www.euscreen.eu

Efe: www.efes.com

Lafototeca.com

Recursos per a l'àmbit artístic

Electronic Arts Intermix: www.eai.org

Video Data Bank: www.vdb.org

Virtual Art: www.virtualart.at

Recursos per a l'àmbit educatiu

TedEd: ed.ted.com/

Asociación de las Televisiones Educativas y Culturales Iberoamericanas (ATEI): www.ibe.tv

British Universities Film & Video Council (BUFVC): bufvc.ac.uk

Bancs d'àudio

Stock Music: www.sound-ideas.com/what-is-stock-music.html

Sounddogs: www.sounddogs.com

AudioMicro: es.audiomicro.com

iStockphoto (Audio): www.istockphoto.com

The Freesound Project: www.freesound.org

Pdsounds: www.pdsounds.org

Cercadors especialitzats, CC i altres recursos

Google Images: images.google.com/

Flickr

Europeana

Pinterest

Internet Archive: archive.org

Youtube: www.youtube.com

Vimeo: vimeo.com

MorgueFile: www.morguefile.com

Stock Footage for Free: www.stockfootageforfree.com

Internet Movie Database

Domini públic

Library of Congress: www.loc.gov/rr/mopic/pubdomain.html

Europeana: www.europeana.eu/portal/

Footagefarm: www.footagefarm.com/

The Commons: www.flickr.com/commons

Biblioteca Pública de Nova York: www.nypl.org/research/collections/digital-collections/public-domain